

1. प्रस्तावना

बजाज फायनान्स लिमिटेड ('BFL', किंवा 'कंपनी') ही बजाज फिनसर्व्ह लिमिटेडची उपकंपनी आहे. ही ठेवी घेणारी गैर-बँकिंग वित्तीय कंपनी असून भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडे नोंदणीकृत आहे आणि NBFC इन्व्हेस्टमेंट अँड क्रेडिट कंपनी म्हणून वर्गीकृत आहे. पुढे आरबीआयने जारी केलेल्या स्केल आधारित फ्रेमवर्क नुसार, BFL अप्पर लेयर NBFC म्हणून वर्गीकृत होत आहे. BFL कर्ज देणे आणि ठेवी स्वीकारणे या व्यवसायात गुंतलेली आहे.

कंपनीचा शहरी आणि ग्रामीण भारतातील लक्षणीय उपस्थितीसह रिटेल, SMEs (सहज आणि मध्यम आकाराचे उद्योग - स्माल अँड मेडीयम साईड इंटर्प्रिसेस), आणि व्यावसायिक ग्राहक यामध्ये वैविध्यपूर्ण पोर्टफोलिओ आहे. ती सार्वजनिक आणि कॉर्पोरेट ठेव स्वीकारते आणि तिच्या ग्राहकांना विविध वित्तीय सेवा उत्पादने देऊ करते. कंपनीकडे आरबीआयच्या पेमेंट अँड सेटलमेंट सिस्टिम्स खात्याकडील प्री-पेड पेमेंट इन्स्ट्रुमेंट (PPI) परवाना देखील आहे.

हे दस्तऐवज ग्राहकांना पारदर्शकता सुनिश्चित करण्यासाठी प्रशासन, आरबीआयच्या न्याय्य सराव संहितेच्या नियमांनुसार ग्राहकांना आकारण्यात येणारे शुल्क आणि प्रभार निर्धारण, यांची रूपरेखा देते

2. उद्दिष्टे

- आरबीआयची न्याय्य सराव संहिता, मंडळाला ग्राहकांना शुल्क आणि प्रभार आकारण्यासाठी योग्य तत्त्वे आणि कार्यपद्धती मांडण्याची सक्ती करते. त्यानुसार, या धोरणात खालील बाबींचा समावेश आहे:
- शुल्क आणि प्रभार आकारण्यासाठी तत्त्वे आणि कार्यपद्धती
- बदल व्यवस्थापनासह शुल्क आणि प्रभार यांचे प्रशासन: आणि
- पुनरावलोकन चौकट

3. शुल्क आणि प्रभार आकारण्यासाठी तत्त्वे, कार्यपद्धती आणि आगाऊ व्याज

बीएफएल तिच्या ग्राहकांना कर्ज उत्पादनांचे विविध प्रकार देऊ करते. कंपनी ग्राहकांना, मुदत ठेव उत्पादने, विविध पेमेंट उत्पादने तसेच विमा उत्पादनांचे तृतीय पक्ष वितरण देखील देऊ करते. त्यानुसार, कंपनी ग्राहकांना ग्राहकांनी लाभ घेतलेल्या उत्पादानुसार वेगवेगळे शुल्क आणि प्रभार आकारू शकते. ग्राहकांना आकारले जाणारे शुल्क आणि प्रभार यांचे स्वरूप संबंधित उत्पादन कार्यक्रम मार्गदर्शक तत्वांमध्ये (प्रोडक्ट प्रोग्रॅम गाईडलाईन्स) (PPG) निर्दिष्ट केले असावे.

कर्ज उत्पादनाचे स्वरूप आणि व्यवसाय कार्याचा टिकाऊपणा आणि जोखीम यांचा विचार करता, BFL ग्राहकांना विविध शुल्क आणि प्रभार आकारू शकते जसे की:

- **आगाऊ भरलेले शुल्क आणि प्रभार** - प्रक्रिया शुल्क, दस्तऐवजीकरण आकारणी, सुविधा शुल्क इत्यादी सारखे कर्ज प्रक्रिया / वितरणाशी संबंधित शुल्क आणि प्रभार ग्राहक संपादन टप्प्यावर आकारले जाऊ शकतात. अशा आगाऊ भरण्याच्या शुल्क आणि प्रभार यांचे स्वरूप आणि प्रमाण हे उत्पादन सेगमेंटच्या आधारे बदलू शकतात. उत्पादन कार्यक्रमाच्या आधारे हे शुल्क आणि प्रभार एकतर आगाऊ घ्यावयाचे असते किंवा कर्जाच्या रकमेतून वजा करायचे असते किंवा लागू असेल त्या हप्त्यासह गोळा करायचे असते;
- **सेवा शुल्क**- NOC शुल्क, कर्जाशी संबंधी दस्तऐवज पुन्हा प्राप्त करण्याचे शुल्क इत्यादी सारखे कर्जाच्या सेवेसाठीचे शुल्क आणि प्रभार, कर्ज कालावधीत ग्राहकांकडून विशिष्ट सेवा-संबंधित केल्या गेलेल्या विनंत्यांसाठी ग्राहकाला आकारले जाऊ शकते
- **अनुषंगिक शुल्क आणि प्रभार**- हे प्रभार, कर्ज चक्रदरम्यान घडून आलेले विशिष्ट व्यवहार / घटना जसे की, अंशतः-प्रीपेमेंट, मुदतपूर्व बंद करणे, कर्जाच्या अटी आणि शर्तीची पूर्तता न करणे, बाउन्स, या अनुषंगाने असतात आणि त्यानुसार अशा आकारणी केवळ अशा घटना घडून आल्याच्या प्रसंगी आकारल्या जाऊ शकतात.
- **मूल्यवर्धित सेवा (BFL द्वारे उत्पादित)**- मूल्यवर्धित सेवांसाठी आकारले जाणारे शुल्क आणि प्रभार जसे की, मालमत्ता कागदपत्र शुल्क, ईएमआय कार्ड शुल्क, CIBIL TransUnion अहवाल (CTR) इत्यादी, ग्राहकांकडून असे मूल्यवर्धित उत्पादन सेवा खरेदी केल्यास / त्यांचा लाभ घेतल्यास आकारले जावे. अशा आकारणी आगाऊ घेतल्या जाऊ शकतात किंवा ग्राहकास निधी म्हणून दिल्या जाऊ शकतात; आणि
- **तृतीय पक्ष उत्पादने आणि सेवा यांचे वितरण**- बीएफएल विविध तृतीय पक्ष उत्पादने आणि सेवा जसे की, आयुर्विमा, सामान्य विमा, आरोग्य विमा, इत्यादी वितरित करू शकते. अशी तृतीय पक्ष उत्पादने आणि सेवा यांची रक्कम आगाऊ घेतली जाऊ शकते किंवा ग्राहकाला निधी दिला जाऊ शकतो.

या धोरणाच्या परिशिष्ट 1 मध्ये दिलेली आहे. वेगवेगळी कर्जे आणि अन्य उत्पादने यावर ग्राहकांना आकारण्यायोग्य प्रत्यक्ष शुल्क आणि प्रभार, उत्पादन कार्यक्रम मार्गदर्शक तत्त्वे (PPG) या दस्तऐवजाचा एक भाग म्हणून समाविष्ट केले जातील.

पुढे, शुल्क आणि प्रभार यांची अंमलबजावणी / आकारणी यासंदर्भात, कंपनी सुनिश्चित करेल की

- कराराचा / अटी व शर्तीचा भाग म्हणून सर्व शुल्क आणि प्रभार यांचे बाबतीत ग्राहकाशी स्पष्ट आणि पारदर्शक संप्रेषण करण्यात येईल.
- कोणतेही आगाऊ शुल्क आणि प्रभार जे करारात संप्रेषित केलेले नाही, ते कर्ज उत्पादनाचा लाभ घेण्यासाठी ग्राहकावर लादले जाणार नाही; आणि

- अनुषंगिक / सेवा आकारणीमधील कोणताही बदल किंवा नवीन अनुषंगिक / सेवा आकारणी आणणे हे केवळ संभाव्यपणे अमलात आणले जाईल, फक्त नियामक/वैधानिक बदलांमुळे केलेल्या बदलांशिवाय.

4. शुल्क आणि प्रभार यासाठी प्रशासन चौकट

कोणतेही नवीन शुल्क आणि प्रभार, सयुक्तिक कारणासह आधी PPG समितीच्या मंजूरीसाठी ठेवले जाईल. एकदा का ते PPG समितीने मंजूर केले की ते मंडळाच्या पूर्व मंजूरीसाठी ठेवले जाईल. नवीन शुल्क आणि प्रभार हे केवळ मंडळाच्या मंजूरी नंतरच अमलात आणले जातील.

5. नियतकालिक पुनरावलोकन चौकट

धोरणाचा आढावा मंडळाद्वारे किमान दरवर्षी घेतला जाईल.

परिशिष्ट 1 - विविध कर्ज उत्पादनांतर्गत विविध शुल्क आणि शुल्कांची यादी आणि तपशील

अनु.क्र.	शुल्क आणि प्रभार यांचे नाव	रक्कम आधारित दर आधारित	वर्णन
आगाऊ शुल्क आणि प्रभार			
1	प्रक्रिया शुल्क	निश्चित / दर	कर्ज प्रक्रियेसाठी आकारलेले शुल्क
2	आगाऊ व्याज	निश्चित / दर	कर्जाची प्रक्रिया / वितरण करते वेळी ग्राहकाकडून व्याज म्हणून घेतलेली आगाऊ रक्कम
3	दस्तऐवजीकरण शुल्क	स्थिर	ग्राहकाचे दस्तऐवज सत्यापित करण्यासाठी आकारलेले शुल्क
4	फ्लेक्सी सुविधा शुल्क	स्थिर	ग्राहकाच्या वैयक्तिक गरजा भागविण्यासाठी घेतलेल्या कर्जाच्या लवचिक प्रकारासाठी आकारलेले शुल्क
5	मुद्रांक शुल्क	निश्चित / दर	वैधानिक शुल्क
6	सुविधा शुल्क	निश्चित / दर	वर्तमान बीएफएल नेटवर्कमध्ये / व्यापारी आणि वितरकांच्या पायाभूत सुविधांमध्ये प्रवेशास अनुमती देण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
7	पत सुरक्षा शुल्क	स्थिर	डिफॉल्टच्या प्रसंग मोबाईल फोनच्या वापरावर बंधन घालण्यासाठी मोबाईल फोनवर बजाज फिनसर्व्ह पत सुरक्षा अनुप्रयोग स्थापित कारणासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
8	वचनबद्धता शुल्क	स्थिर	कर्ज मंजूर झाल्यानंतर ग्राहकाद्वारे पत सुविधेचा लाभ न घेण्याच्या प्रसंगी, कर्जाची प्रक्रिया करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
9	गहाणखत उत्पत्ति शुल्क / पुनर्मूल्यांकित केलेले गहाणखत उत्पत्ति शुल्क	स्थिर	एखादी मालमत्ता गहाण ठेवण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
10	पूर्वमूल्यांकन शुल्क	स्थिर	संपत्ती मूल्यांकनासाठी ग्राहकाकडून आकारलेली फी
11	एलसी प्रक्रिया शुल्क	दर	मशीनरी बुकिंगसाठी निधी उपलब्धतेचा पुरावा म्हणून ग्राहकाला लेटर ऑफ क्रेडिट पुरवण्यासाठी ग्राहकाकडून घेतला जाणारा शुल्क
12	डिस्काउंटिंग शुल्क	दर	चलन वित्त कर्जामध्ये बिल डिस्काउंटिंग देण्यासाठी ग्राहकाकडून घेतला जाणारा शुल्क
सेवा शुल्क			
13	नूतनीकरण शुल्क	स्थिर	मावळत्या मालमत्तेची मॅच्युरिटी झाल्यानंतर कर्जाचे नूतनीकरण करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
14	वार्षिक देखभाल शुल्क	निश्चित / दर	ग्राहकाची फ्लेक्सी कर्ज सुविधा सक्रिय ठेवण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
15	अंतरराज्य हस्तांतरणासाठी ना हरकत प्रमाणपत्र	स्थिर	वाहनाचे अंतरराज्यीय हस्तांतरण करण्यासाठी ना हरकत प्रमाणपत्र जारी करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
16	मूल्यांकन शुल्क	स्थिर	एखाद्या मालमत्तेचे मूल्यांकन करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क

17	खाते उघडण्याचे शुल्क	स्थिर	रोख्यांद्वारे सुरक्षित केलेल्या कर्जाशी संबंधित खाते सुरु करण्यासाठी ग्राहकाला आकारले जाणारे शुल्क.
18	तारण पुष्टीकरण शुल्क	स्थिर	समभाग तारण ठेवण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
19	तारण ठेवण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क	स्थिर	ग्राहकाच्या समभागांशी संलग्न तारण ठेवण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क (NSDL/CDSL शुल्क समाविष्ट करण्यासाठी)
20	डिमेंट समभाग हस्तांतरण शुल्क	दर	डिमेंट समभाग हस्तांतरित करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
21	अन-लीन शुल्क	स्थिर	डीमेंट खात्यात ठेवलेल्या सिक्युरिटीजच्या कस्टोडियल सेवेसाठी ग्राहकाकडून आकारले जाणारे शुल्क
22	ग्रहणाधिकार शुल्क	स्थिर	डीमेंट खात्यात ठेवलेल्या सिक्युरिटीजच्या कस्टोडियल सेवेसाठी ग्राहकाकडून आकारले जाणारे शुल्क
23	पैसे भरण्याचे शुल्क	निश्चित / दर	पेमेंट्स वॉलेटमध्ये पैसे भण्यासाठी ग्राहकाकडून गोळा केलेले शुल्क
24	लीज प्रशासन शुल्क	दर	दररोजच्या लीज ऑपरेशन्सचे व्यवस्थापन करण्यासाठी ग्राहकाकडून घेतला जाणारा शुल्क
25	इतर NOC	स्थिर	ग्राहकाला नो ऑब्जेक्शन सर्टिफिकेट प्रदान करण्यासाठी घेतलेला शुल्क

अनुषंगिक शुल्क आणि प्रभार

26	बाऊन्स शुल्क	स्थिर	'बाऊन्स चार्जेस' म्हणजे देयक आदेशाचा अवमान केल्यामुळे किंवा देयक आदेशाची नोंदणी न केल्यामुळे किंवा इतर कोणत्याही कारणास्तव संबंधित देय तारखेला हप्ता न भरल्यास आकारले जाणारे शुल्क.
27	अंशतः प्रीपेमेंट शुल्क	दर	कर्जाची अंशतः परतफेड करण्यास परवानगी देण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
28	मुदतपूर्व बंद करण्याचे शुल्क	दर	कर्जाचे पूर्ण प्रीपेमेंट करण्यास परवानगी देण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
29	कायदेशीर बाबींसाठीचे शुल्क	स्थिर	कायदेशीर बाबींसाठीचा खर्च वसूल करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
30	पुन्हा ताब्यात घेण्यासाठीचे शुल्क	स्थिर	कंपनीने केलेल्या पुनर्प्राप्ती खर्चासाठी ग्राहकाकडून आकारलेले शुल्क
31	दलाली शुल्क	स्थिर	ग्राहकाद्वारे डिफॉल्ट प्रकरणी ग्राहकाचे समभाग विकण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
32	दंडात्मक आरोप	स्थिर	ईएमआय भरण्यास उशीर झाल्यास ग्राहकाला आकारली जाणारी रक्कम
33	त्यानंतरचे वितरण भेट शुल्क	स्थिर	मालमत्ता पूर्णत्वाच्या टप्प्याच्या लेखापरीक्षणासाठी मालमत्तेच्या पुढील भेटीसाठी ग्राहकाला आकारले जाणारे शुल्क

बीएफएलद्वारे देऊ केलेली मूल्यवर्धित सेवा

34	ईएमआय कार्ड शुल्क	स्थिर	ग्राहकाला ईएमआय कार्ड सुविधा प्रदान करण्यासाठी ग्राहकाला आकारलेले शुल्क
35	BFL हिस्सा	स्थिर	डीलर आणि BFL यांच्या सह ब्रँडेड EMI कार्ड सुविधा देण्यासाठी ग्राहकाकडून घेतले जाणारे शुल्क
36	को ब्रँडेड कार्ड जारी करण्याचे शुल्क	स्थिर	ग्राहकाला को ब्रँडेड कार्ड देण्यासाठी आकारले जाणारे शुल्क
37	प्रॅक्टिस मॅनेजमेंट सॉफ्टवेअर	स्थिर	व्यावसायिक कर्जांमध्ये (डॉक्टर लोन) मूल्यवर्धित उत्पादने सादर करणे, जसे की रुग्णांच्या नोंदी आणि क्लिनिक क्रियाकलाप व्यवस्थापित करण्यासाठी सॉफ्टवेअर.

तृतीय पक्ष उत्पादन आणि सेवा यांचे वितरण

38	जीवन विमा	स्थिर	ग्राहकाद्वारे खरेदी केलेल्या / लाभ घेतलेल्या सामान्य विम्यासाठीची रक्कम
39	सामान्य विमा	स्थिर	ग्राहकाद्वारे खरेदी केलेल्या / लाभ घेतलेल्या सामान्य विम्यासाठीची रक्कम
40	आरोग्य विमा	स्थिर	ग्राहकाद्वारे खरेदी केलेल्या / लाभ घेतलेल्या आरोग्य विम्यासाठीची रक्कम
41	बाय बँक किंमत हमी	स्थिर	ग्राहकाद्वारे लाभ घेतलेल्या बाय बँक हमीसाठीची रक्कम
42	सहाय्यक उत्पादने (जसे की विस्तारित हमी, फोनसेफ, जीवन सुरक्षा, मालमत्ता सुरक्षा, सदस्यता)	स्थिर	ग्राहकाद्वारे खरेदी केलेल्या / लाभ घेतलेल्या सहाय्यक उत्पादनांसाठीची रक्कम
देयक शुल्क			
43	पेमेंट गेटवे व्यवहार शुल्क / प्लॅटफॉर्म शुल्क / हस्तांतरण शुल्क	निश्चित / दर	डिजिटल पेमेंट / हस्तांतरण / व्यवहार करण्यासाठी व्यासपीठ प्रदान करण्यासाठी ग्राहकांकडून वसूल केलेले शुल्क
44	पैसे लोड करा	दर	यूपीआय / क्रेडिट / डेबिट कार्ड / नेट बँकिंगद्वारे पैसे लोड करण्यासाठी आकारले जाणारे शुल्क
45	बिले भरणे आणि रिचार्ज करणे	निश्चित / दर	बिल भरणे आणि रिचार्जसाठी ग्राहकांकडून आकारले जाणारे शुल्क
46	बँक ट्रान्सफरसाठी वॉलेट	दर	वॉलेटमधून बँकेत रक्कम हस्तांतरित करण्यासाठी ग्राहकांकडून आकारले जाणारे शुल्क
47	जारी शुल्क	स्थिर	गिफ्ट कार्ड / कोब्रँडेड गिफ्ट कार्ड / फास्टॅग / वॉलेट जारी करण्यासाठी ग्राहकाला आकारले जाणारे शुल्क
48	रिप्लेसमेंट फी	स्थिर	रिप्लेसमेंट फास्टॅग जारी करण्यासाठी ग्राहकाला आकारले जाणारे शुल्क
49	नवीन ग्राहकांसाठी खाते उघडणे किंवा अपग्रेड करणे (पूर्ण केवायसी वॉलेट)	रक्कम:	ईज ऑफ ड्रइंग केवायसीचा पर्याय उपलब्ध करून देण्यासाठी आणि वॉलेट अपग्रेड करण्यासाठी आकारले जाणारे शुल्क
50	ऑन डिमांड सेटलमेंट - प्रोसेसिंग फी	दर	ऑन डिमांड सेटलमेंट ऑफ पेमेंटची सुविधा देण्यासाठी मर्चंटला आकारले जाणारे शुल्क
51	यूपीआयवर रुपे क्रेडिट कार्ड / पीपीआय / यूपीआय वर पीपीआय / यूपीआय वर क्रेडिट	दर	क्रेडिट इन्स्ट्रुमेंट्स आणि पीपीआयद्वारे देयके स्वीकारण्याची सुविधा सक्षम करण्यासाठी व्यापाऱ्यांना आकारले जाणारे शुल्क
52	टीएक्सएन एसएमएस - एसएमएस शुल्क	रक्कम:	व्यवहार आणि सेटलमेंटचे अलर्ट एसएमएसवर व्यापाऱ्यांना शेअर करण्यासाठी शुल्क
53	कुरिअर शुल्क	रक्कम:	कुरिअरद्वारे व्यापाऱ्यांना साउंडबॉक्स पाठविण्याचे शुल्क
54	पे-इन साठी शुल्क आणि शुल्क	रक्कम:	पेमेंट गेटवेची स्थापना आणि देखभालीचे शुल्क पेइन सेवेचा लाभ घेतलेल्या व्यापाऱ्यांना लागू होते
55	प्लॅटफॉर्म वापर शुल्क	रक्कम:	पेमेंट गेटवेवरील व्यवहाराचे शुल्क पेइन सेवेचा लाभ घेतलेल्या व्यापाऱ्यांना लागू
56	लिनकपेसाठी शुल्क (पेइन शुल्काव्यतिरिक्त)	रक्कम:	पेमेंट गेटवे व्यापाऱ्यांना एसएमएस किंवा ईमेलद्वारे पेमेंट लिनक पाठविण्याचे शुल्क लागू
57	ऑर्किस्ट्रारसाठी शुल्क आणि शुल्क	रक्कम:	पेमेंट गेटवेची स्थापना, देखभाल आणि व्यवहाराचे शुल्क ऑर्किस्ट्रार सेवा असलेल्या व्यापाऱ्यांना लागू होते
58	एसआय आणि आवर्ती साठी शुल्क आणि शुल्क	रक्कम:	पेमेंट गेटवे मर्चंटना अनिवार्य नोंदणी आणि सादरीकरणसाठी शुल्क लागू
59	QR तैनाती आणि स्थापना	स्थिर	QR सेटअप / स्थापनेसाठी आकारलेले शुल्क
60	साउंड बॉक्स भाडे शुल्क (डिव्हाइसचा खर्च, देखभाल शुल्क, सिम शुल्क समाविष्ट)	स्थिर	निवडलेल्या योजनेनुसार मासिक भाडे आकारले जाते.
61	बँच सेटलमेंट प्रक्रिया शुल्क	दर	व्यवहाराच्या रकमेवर बँच / ऑन डिमांड सेटलमेंटसाठी आकारले जाणारे शुल्क